

SOM AIXÍ, NOSALTRES

El fumador és víctima d'una incomprensió creixent, que es va convertint en una hostilitat odiosa. Els altres (ja se sap qui vull dir) l'acorralen amb atacs que es produeixen alhora en dos fronts principals, el mèdic i el de la bona convivència. El mèdic va començar espantant els fumadors amb l'auguri de malalties terribles. Un vici que durant anys i anys semblava inofensiu, es va tornar mortífer de cop i volta, de manera que el fumador ja no podia fumar amb l'alegria d'abans. Quan ja el tenien ben esverat, van voler rematar-lo amb la qüestió de la convivència, tot presentant-lo com a un ésser antisocial, un perill públic. El fum que treia ell també se l'empassaven els altres, de manera que es convertia en un suïcida-homicida involuntari, però sense poder eludir responsabilitats ni al·legar ignorància.

Fa temps que les grans companyies dedicades a labors que tenen com a base el tabac van prendre consciència del problema. Preocupades per una possible davallada de les vendes, començaren a imaginar sistemes d'autodefensa. A principis de la dècada dels cinquanta, una de les empreses americanes més importants va anunciar que els seus tècnics havien aconseguit la creació d'unes cigarretes que no tan sols no contenien cap substància tòxica, sinó que eren beneficioses per a les vies respiratòries. Amb l'afegitó miraculós que conservaven íntegrament el sabor del tabac.

En aquella època, jo vivia i treballava a Mèxic. Em trobava en la plenitud de la meua capacitat de consumir cigarretes i procurava distreure'm de les campanyes que m'amargaven el plaer. Però no podia evitar de pensar-hi, perquè la propaganda antitabac ja existia. L'anunci del nou producte m'havia d'interessar per força.

En realitat, era tema de conversa gairebé obligatori entre els fumadors. Amb un d'ells, que era el meu millor amic, en parlàvem sovint i havíem acordat que provaríem les cigarretes revolucionàries tan bon punt fossin a la venda. I ho vam fer, les vam tastar, amb un posat greu i solemne com el que és propi dels degustadors professionals de vins.

-Sí. S'hi assembla molt -digué el meu amic, després d'empassar-se unes quantes glopades de fum-. Però serà un fracàs sorollós.

-Perquè ho dius? -vaig preguntar-li.

-Perquè s'equivoquen de mig a mig, no coneixen la naturalesa humana. ¿Tu t'has adonat que quan els trapecistes de circ actuen amb xarxa a sota perden atractiu?

-No t'entenc...

-Sí, home. Els risc ens fascina. Si els trapecistes no poden prendre mal ¿quin mèrit tenen? En aquests casos, invocar l'art és una camàndula, ganes de despistar. Amb els toros ocorre el mateix: si prohibeixen de matar la bèstia, la festa perd encant i minva l'assistència de públic. Si llimen les banyes del toro per tal que no pugui ferir el torero, passa el mateix, les places no s'omplen. O sigui que l'art, la tradició i el folklore són romanços, excuses de mal pagador.

-Però quina relació té tot això amb les cigarretes innòcues?

-Molta, desenganya't. Si ho consideres bé, fer farcellets de paper amb una herba a dins, encendre'ls i xuclar el fum seria un dels vicis més idiotes d'aquest món, si no sabéssim que, en fer-ho, ens la juguem. Desafiar el perill ens fa sentir

importants. Només faltava que ens diguin que aquestes cigarretes són bones per a la salut, fent-nos sentir que quan les consumim és com si prenguéssim una culleradeta de xarop per a estovar la tos.

-No exageres?

-Gens. Ja veuràs com els fets em donaran la raó.

I el cert és que van donar-li. Després d'haver destinat -i perdut- una quantitat fabulosa de dòlars en propaganda, la marca americana va plegar en el seu intent de protegir la salut pública. Això s'esdevingué enmig d'una indiferència general per part dels fumadors, que havien continuat addictes a les marques que no els volien daurar la píndola.

Des del punt de vista comercial, l'escarment havia estat dels grossos. Tot feia preveure que no hi tornarien mai més, però vet aquí que ens informen que a finals de l'any 1988, un grup d'empreses (també americanes, naturalment) posaran a la venda unes cigarretes que seran una novetat absoluta. Diu que no faran fum, estalviant així una de les agressions més criticades del tabac. Però ¿sense fum es podrà parlar de fumadors i de no fumadors? La desorientació pot assolir cotes altíssimes.

Els fabricants innovadors no s'obliden d'assegurar que el producte que preparen té un contingut molt baix en carcinògens i es mostren triomfalistes, a desgrat de confessar que els voluntaris que han provat l'invent diuen que les flamants cigarretes tenen gust de sabata cremada. Deixant de banda l'estupor que causa l'existència d'experts en el sabor de sabates cremades, també és motiu de meravella que poderoses companyies americanes tinguin temps de pentinar el gat.

A més, si tenien èxit en la seva temptativa, l'aparició en públic de gent amb un tubet als llavis, aparentment sense una funció determinada o, tot al més, com la pipa dels nens petits, faria pensar en reculades greus de la personalitat. Estic segur que els nou viciosos tindrien la mirada trista.